

1. sz. melléklet

Budaörs Város Önkormányzat átfogó értékelése a 2022. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról

3.1.2. ESÉLY SZOCIÁLIS TÁRSULÁS SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT (Készült: Esély Szociális Társulás Szociális és Gyermekjóléti Központ beszámolója alapján)

3.1.2.1. Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladata a településen élő segítségre szoruló ügyfelek életvezetési képességének megőrzése, helyreállítása, a további problémák kialakulása megelőzése, krízishelyzet elhárítása.

A szolgáltatásba bevont – jelzést követően megkeresett vagy segítséget kérő - ügyfelek a szolgáltatás igénybevételének feltételeiről teljes körű tájékoztatásban részesülnek, majd sor kerül az első interjúra és a probléma definiálására. Ezt követően családsegítő munkatársaink felajánlják az igénybe vehető szolgáltatásokat, majd a közösen megfogalmazott cselekvési terv alapján megkezdik az együttműködést.

a) Családsegítés

A családsegítés olyan általános, mindenki számára hozzáférhető szociális alapszolgáltatás, mely életkorhoz, jövedelemhez, szakértői véleményhez nem kötött, önkéntesen és térítésmentesen igénybe vehető. A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A jegyző, a járási hivatal, továbbá a szociális, egészségügyi szolgáltató, intézmény, valamint a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat jelzi, az egyesületek, az alapítványok, a vallási közösségek és a magánszemélyek jelezhetik a családsegítést nyújtó szolgáltatónak, intézménynek, ha segítségre szoruló családról, személyről szereznek tudomást. A beérkezett jelzések alapján a családsegítést nyújtó szolgáltató, intézmény feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és személyesen felkeresve tájékoztatja őket a családsegítés céljáról, tartalmáról.

A családsegítés keretében biztosítani kell

- szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat.

b) Gyermekvédelmi feladatok

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek érdekeit védő speciális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával kell, hogy segítse a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét, a családban történő nevelésének elősegítését, a veszélyeztetettség megelőzését és a kialakult

veszélyeztetettség megszüntetését, a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

Az alapellátás hozzájárul a gyermek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetének feltárásához, és a gyermek szocializációs hátrányának csökkentésével annak leküzdéséhez.

A 2016. január 1-én életbe lépett 55/2015. (XI. 30.) EMMI rendelet értelmében a család- és gyermekjóléti szolgálat beavatkozási lehetőségei az alapellátás keretében kezelhető problémák körére korlátozódik, a hatósági intézkedések szakmai feladatai a járási család- és gyermekjóléti központokra hárulnak.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,
- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,
- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- a jelzőrendszerhez tartozó személyekkel és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében

- a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,
- a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében, kezdeményezni
 - egyéb gyermekjóléti alapellátások önkéntes igénybevételét
 - szociális alapszolgáltatások igénybevételét,
 - egészségügyi ellátások igénybevételét,
 - pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét.

c) A szociális segítő folyamat

A szolgáltatásba bevont – jelzést követően megkeresett vagy segítséget kérő - ügyfelek a szolgáltatás igénybevételének feltételeiről teljeskörű tájékoztatásban részesülnek, majd sor kerül az első interjúra és a probléma definiálására. Ezt követően családsegítő munkatársaink felajánlják az igénybe vehető szolgáltatásokat, majd a közösen megfogalmazott cselekvési terv alapján megkezdik az együttműködést.

d) A család- és gyermekjóléti szolgálat szolgáltatásai

- szociális segítő tevékenység

- információnyújtás
- ügyintézés
- közvetítés más szolgáltatások felé
- életvezetési-, nevelési tanácsadás
- álláskereső-, képzési tanácsadás, álláskereső klub
- családi gazdálkodási-, hátralék- és adósságkezelési tanácsadás
- mentálhigiénés tanácsadás (egyéni és családi konzultáció)
- jogi tanácsadás
- pszichológiai tanácsadás
- közösségszervezés (csoportok, klubok, szabadidős tevékenységek, tábor)
- egyéni iskolai felzárkóztatás, beilleszkedés segítése
- adománygyűjtés, adományközvetítés

e) A család- és gyermekjóléti szolgálat egyéb tevékenységei

- környezettanulmányok készítése (Szociális és Egészségügyi Iroda, Gyámhivatalok, Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatok, Bíróság, Kórházak, Gyermekjóléti Szolgálatok, Központok stb. részére)
- észlelő- és jelzőrendszer működtetése
- jelzések fogadása és kivizsgálása
- hatósági intézkedések szükségességének jelzése
- együttműködés a jelzőrendszer intézményeivel, tagjaival
- családlátogatás
- hivatalos ügyintézés, levelezés
- nevelési-gondozási terv alapján a Központ által szociális segítő tevékenységbe bevont ügyfelek segítése a hatósági intézkedés megszüntetése és/vagy visszagondozás céljából
- információnyújtás a társszervek felé
- dokumentáció vezetése
- szünidei gyermekéktetés lebonyolítása
- prevenció
- egyéni fejlesztés, korrepetálás

Igénybevétellel és ügyfélforgalommal összefüggő adatok
Forgalmi adatok
2022.

Település	Igény bevezők együttműködési megállapodás (fő)	Egyszeri tanácsadást, szolgáltatást igénybe vevők (fő)	Egyéni gondozási nevelési terv megvalósításába központ által bevonva (fő)*
Budaörs, Szivárvány u. 3.	203	596	8

* Hatósági intézkedés (védelembe vétel, családba fogadás, ideiglenes hatályú elhelyezés, nevelésbe vétel) alatt álló kiskorúak és családjaiknak a Család- és Gyermekjóléti Központ illetve a Gyámhatóság előírásainak megfelelő gondozása, tekintettel arra, hogy az eszménedszerek szociális segítő tevékenységet nem folytathatnak. Ezek a kiskorú ügyfelek és családjaik az ügyfélforgalomba nem számolhatók bele.

*Jelzések száma
2022.*

Település	0-17 évesekkel kapcsolatosan megküldött jelzések száma	Nagykorú személyekkel kapcsolatosan megküldött jelzések száma	Összesen
Budaörs	88	39	127

*Alapellátási együttműködés keretében gondozott családok száma
2022.*

Település	Családok száma
Budaörs	93

*Együttműködési megállapodás keretében alapellátott ügyfelek életkori megoszlásban
2022.*

Életkori megoszlás	Igénybe vevők száma
	Budaörs
0-2	7
3-5	16
6-13	41
14-17	24
<i>Kiskorúak összesen:</i>	88
18-24	9
25-34	24
35-49	59
50-61	15
62 +	8
<i>Nagykorúak összesen</i>	115
Összesen	203

*Alapellátott ügyfelek gazdasági aktivitás szerinti megoszlása
2022.*

Gazdasági aktivitás	Igénybe vevők száma
	Budaörs
Foglalkoztatott	90
Munkanélküli	10
Inaktív	34
<i>ebből nyugdíjas</i>	4
<i>ebből 15 éves vagy idősebb tanuló</i>	19
Eltartott 0-14 éves korú gyermek	69
Összesen	203

*Alapellátott családok száma elsődleges probléma szerint
(a táblázat a kapcsolatfelvételtől a családnál elsődlegesen megjelenő problémákat tartalmazza)
2022.*

Problématípus	Budaörs*
Életviteli problémák	22
Családi-kapcsolati konfliktus	24
Elhanyagolás (fizikai, lelki)	12
Bántalmazás (fizikai, lelki, szexuális)	1
Gyermeknevelési probléma	8
Beilleszkedési nehézség	1
Magatartás- és teljesítményzavar	5
Mentális betegség	19
Szenvedélybetegség (alkohol-, kábítószer-, játékfüggőség)	
Anyagi, lakhatási problémák	6
Ügyintézésrel kapcsolatos	1
Összesen	93

*család

*Alapellátott családoknál megjelenő problémák halmazott jellemzői
(a táblázat a családnál az együttműködési folyamat során felderített problémákat tartalmazza)
2022.*

Problématípus	Budaörs*
Életviteli problémák	106
Családi-kapcsolati konfliktus	115
Elhanyagolás (fizikai, lelki)	29
Bántalmazás (fizikai, lelki, szexuális)	1
Gyermeknevelési probléma	38
Beilleszkedési nehézség	5
Magatartás- és teljesítményzavar	24
Mentális betegség	91
Szenvedélybetegség (alkohol-, kábítószer-, játékfüggőség)	
Anyagi, lakhatási problémák	29
Ügyintézésrel kapcsolatos	5
Összesen	443

*család

*Új gyermekvédelmi gondozási esetek a kapcsolatfelvétel módja szerint
2022.*

Kapcsolatfelvétel módja	Kapcsolatfelvétel száma
	Budaörs
Önkéntes - gyermek kezdeményezésére	0
Önkéntes- szülő kezdeményezte	18
Önkéntes a gyermek, a szülővel közösen kezdeményezte	0
Család- és gyermekjóléti szolgálat vagy központ által kezdeményezett	4
Jelzőrendszer által kezdeményezett	25
Gyámhatóság által kezdeményezett	2
Összesen	49

f) Veszélyeztetett kiskorúak

A Gyvt. 6. § (5) bekezdése nevesíti a gyermeknek az Alaptörvényből levezethető, minden embert megillető jogát, miszerint joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak. Míg a (6) bekezdés kitér arra, hogy a gyermeknek joga van ahhoz, hogy a médiában fejlettségének megfelelő, ismeretei bővítését segítő, a magyar nyelv és kultúra értékeit őrző műsorokhoz hozzáférjen továbbá, hogy védelmet élvezzen az olyan káros hatásokkal szemben, mint a gyűlöletkeltés, az erőszak és a pornográfia.

A Gyvt. 6. § (1) bekezdése szerint a gyermeket megilleti a saját családi környezetében való nevelkedés, azonban a Gyvt. 7. § (1) bekezdése szerint, ha az a gyermek érdeke, a törvényben meghatározott esetekben és módon elválasztható családjától, szüleitől. Amennyiben a saját családi miliő nem megfelelő, a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét nem szolgálja, a jogszabályban meghatározott intézmények, szervek vagy személyek jogosultak és kötelesek közbelépni, és a gyermeket védelembe helyezni.

Ezen jogok érvényesítése a gyermekvédelmi rendszer és ezen belül a család- és gyermekjóléti szolgálat feladata.

g) A veszélyeztetettség megszüntetésével kapcsolatos feladatok, folyamatok

A Szolgálattal kapcsolatban lévő szülők folyamatos támogatást kapnak a gyermek(ek) gondozásának, ellátásának és nevelésének megszervezésében. Különböző szolgáltatások biztosításával (pszichológiai-, mentálhigiénés-, nevelési tanácsadás, pár/családkonzultáció, mediáció) a családban jelentkező működési zavarok megszüntetéséhez, a családi konfliktusok megoldásához járul hozzá a gyermekvédelem. Egyes esetekben, a körülmények alapos feltárása és a gyermekkel kapcsolatban lévő hozzátartozók, szakemberek bevonása után mérlegelésre kerül, hogy a kialakult veszélyeztetettség megszüntethető-e önként igénybe vehető alapellátásokkal, vagy a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó, illetve egyéb hatósági intézkedés kezdeményezésére van-e szükség.

Azokban az esetekben, ha a család nem működik együtt és a gyermek veszélyeztetettsége nem szüntethető meg az alapellátás keretén belül, akkor esetkonferencia kerül összehívásra, melyen részt vesznek a szülők, a Család- és Gyermekjóléti Központ esetmenedzsere és a gyermekekkel foglalkozó szakemberek, valamint a folyamatba bevonható támogató személyek. Ha a probléma részletes megvitatását és a megoldások keresését követően is fennáll a hatósági intézkedés kezdeményezésének szándéka, úgy javaslatként a Szolgálat megküldi iratanyagát a járási Család- és Gyermekjóléti Központ felé, aki együttműködik a gyámhatósággal.

Amennyiben a gyermek életét, testi-, lelki épségét közvetlen súlyosan veszélyeztető helyzet áll elő, úgy Szolgálatunk közvetlenül is tehet ideiglenes elhelyezésre vonatkozó javaslatot a Gyámügyi és Igazságügyi Osztály felé. Ebben az esetben – a közvetlen veszély megszüntetése érdekében – a gyermeket 30 napra kiemelik a családból. Ez alatt megtörténnek a szükséges szakértői vizsgálatok, melyek eredményeképpen a gyermek vagy visszakerül a vérszerinti családba, vagy nevelésbe vétel keretében a gyermekvédelmi szakellátás gondoskodásába kerül.

A veszélyeztetettség megszüntetése minden esetben a szakmai etikai szabályok és a hatályos protokollok betartása mellett, a szociális munka eszközeivel, módszereivel történik.

h) Hatósági intézkedések

A hatósági intézkedés megindítását alátámasztó főbb okok:

- Elhanyagolás – fizikai/érzelmi /oktatási-nevelési
- Bántalmazás – fizikai / érzelmi /szexuális
- Igazolatlan iskolai mulasztás
- Szülő életviteléből / szülő személyiségéből fakadó problémák
- Gyermek önmagát veszélyeztető magatartása
- Szülői kapcsolattartással összefüggő veszélyeztetés

Hatósági intézkedések formái:

- Védelembe vétel
- Családba fogadás
- Ideiglenes hatályú elhelyezés
- Nevelésbe vétel

Veszélyeztetettség és hatósági intézkedések 2022.

Veszélyeztetettség és hatósági intézkedések	Budaörs
Családok száma, amelyekben veszélyeztetett kiskorúak élnek	65
Hatósági intézkedésben jogerősen érintett gyermekek száma a Szolgálat tevékenységi körében	7
Hatósági intézkedés kezdeményezése céljából Központ felé továbbított esetek (védelembe vétel, családba fogadás, nevelésbe vétel) száma	12
Közvetlen hatósági intézkedésre (ideiglenes hatályú) javasolt esetek száma	4

i) Átmeneti gondozás

A gyermekek átmeneti gondozása feladatát Budaörs Város Önkormányzata a Fészek Gyermekvédő Egyesület Gyermek Átmeneti Otthonával, 1 fő férőhely biztosítására kötött ellátási szerződéssel teljesíti. A Fészek Gyermekvédő Egyesület Gyermek Átmeneti Otthona a krízishelyzetbe került családok gyermekeit fogadja be átmeneti jelleggel. Budaörs Város Önkormányzata a Baptista Menedék Szolgálat és az Oltalom Karitatív Egyesülettel kötött ellátási szerződés keretében biztosítja a rászoruló családok átmeneti otthonban történő elhelyezését, megsegítését. Egy kismamát sikerült elhelyezni Családok Átmeneti Otthonában a már hároméves gyermekével együtt. A másik két kismama életvitelén nem kívánt változtatni, a felajánlott segítséget és elhelyezést nem fogadták el, ezért a szülés után mindkét újszülött nevelőszülőkhöz került.

j) Válsághelyzetben lévő várandós anyák támogatása

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatai közé tartozik a válsághelyzetbe került várandós anyák gondozása, amelyet a Védőnői Szolgálattal szorosan együttműködve végzünk. Jogszállási kötelezettségünknek eleget téve minden esetben tájékoztattuk az anyát az őt megillető jogokról és kötelességeiről, támogatásokról és ellátásokról, valamint a magzatot megillető jogokról. Mindegyik édesanyát segítettük az ügyintézésekben, a támogatásokhoz, ellátásokhoz való hozzájutásban, a születendő gyermek számára megfelelő lakókörnyezet kialakításában, lakhatásuk megoldásában.

A születendő gyermeke felnevelését vállalni nem tudó, válsághelyzetben lévő várandós anya tájékoztatást kap a nyílt és a titkos örökbefogadás lehetőségéről, valamint a nyílt örökbefogadást elősegítő közhasznú szervezetek elérhetőségeiről.

Az alapellátás keretében történő gondozás célja a várandós segítése és a magzati élet tiszteletben tartása és védelme.

A 2022. évben 3 válsághelyzetben lévő várandós anya került a család- és gyermekjóléti szolgálat látókörébe.

k) Családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása az Esély Szociális Társulás Szociális és Gyermekjóléti Központ keretein belül

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) a gyermekek érdekeinek és jogainak figyelembevételével a legfontosabbnak tartja, a gyermekek vér szerinti családban történő nevelkedését. Ennek érdekében, különböző támogatások széles körét biztosítja a családok és a gyermekek számára és csak utolsó eszközként teszi lehetővé a családból való kiemelését. Azonban ebben az esetben is kiemelt feladatként határozza meg a családok képessé tételét arra, hogy a gyermekek visszagondozása lehetővé váljon.

A Gyvt.40/A. § (2) bekezdés bc) pontja értelmében a család és gyermekjóléti központ esetmenedzsere, a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítő munkát koordinál és végez. Az esetmenedzser a segítő folyamatba bevonja a család és gyermekjóléti szolgálat családsegítőjét, hogy a vérszerinti család körülményeit alkalmassá tegyék (nevelési, - gondozási képességek fejlesztése, segítő beszélgetés, érdekérvényesítés erősítése, munkahelykeresés, stb.) a gyermek vérszerinti családba történő visszagondozására.

2022. évben a területileg illetékes HÍD Család és Gyermekjóléti Szolgálat és Központ 13 nevelésbe vett gyermek (5 család) esetében kérte fel a budaörsi Szociális és Gyermekjóléti Központot gondozási feladatok ellátására.

Két családból (4 gyermek) négy szülő elköltözött, lakóhelyüket nem adták meg sem a családsegítőnek, sem az esetmenedzsernek, telefonszámukat megváltoztatták, a gyermekeket nem látogatták.

Egy családnál (6 gyermek) a szülők különváltak, az anya elköltözött, az apa pedig nem működik együtt a Szolgálattal.

Egy családnál (2 gyermek), ahol az édesanya egyedül maradt, együttműködik a családsegítővel, gyermekeit rendszeresen látogatja és rendszeresen az időszakos kapcsolattartások is.

Egy édesanya (1 gyermek) nem működik együtt senkivel, a felajánlott segítséget (pszichológus, mentálhigiéné, pszichiátria) látszólag elfogadta, azonban nem jelent meg a megbeszélt időpontokon.